

CÜMLEDE

ANLAM -2

x

Neden – Sonuç İlişkisi

Yargının, nedene (gerekçeye) bağlandığı cümlelerdir. Yargının niçin gerçekleştiği, hangi gerekçeyle yapıldığı söylenir.

Neden – sonuç cümlelerinde için, dolayı, yüzünden, ötürü, -den, -diğinden sözcükleri veya ekleri kullanılır.

Bu kitabı fuardan çok ucuz olduğu için aldım.

Toprak yolda hızlı koştuğum için ayağım burkuldu.

Uzun süreli uyku yoksunluğu insanlarda ve hayvanlarda ciddi sağlık sorunlarına yol açar.

Okumak öncelikli gereksinimler arasında yer aldığında bir ateş yanar insanın içinde.

Hareketli yüklere karşı oldukça dirençli bir malzeme geliştirmeleri işlerini kolaylaştırmıştı.

Neden-sonuç cümlelerinde eylemin ya da yargının yapılma nedeni verildiğinden bu cümlelere gerekçeli yargı da denmektedir.

Ağabeyim vaktinde uyanamadığından işe geç kalmış.

Dün iş yerinde yaşananları senden duymasaydım olanlara asla inanmazdım.

Başarımda antrenörüm kadar ailemin de büyük payı var.

Amaç – Sonuç İlişkisi

Cümlede eylemin hangi amaçla gerçekleştiğini bildiren cümlelerdir. “Hangi amaçla?” sorusunun yanıtı bu cümleleri buldurur.

Amaç – sonuç ilişkisi içeren cümlelerde “-mak için, -mak üzere, diye, -mak amacıyla” ifadeleri sıklıkla kullanılır.

Vücudunu zinde tutmak için her gün bir saat yürüyor.

Başka ülkelere gitmek üzere hareket ettiler.

Bütün bir gün bir şeyler bulabilmek adına okumalar yaptım.

Sonbaharda tekrar buraya geleyim diye çok uğraştım.

Koşul (Şart) İlişkisi

Cümlede bildirilen durumun veya eylemin gerçekleşmesinin başka bir duruma ya da eyleme bağlı olmasıdır.

Türkçede koşul eki olan -sa/-se cümlelere koşul anlamı kazandırır, -sa/-se ekinin yanı sıra bazı sözcük ve eklerde cümleye koşul anlamı kazandırır. Bunlardan bazıları: “-ınca/-ince, -dikça/-dikçe, mı/mi, yeter ki” ek veya sözcüklerdir.

Biraz düşünürsem eşyalarımı nereye koyduğumu hatırlayabilirim.

Kitabı arkadaşımdan iki gün içinde vermek üzere almıştım.

Sana gönderdiğim evrakları inceledin mi ne demek istediğimi anlayacaksın.

Seni hafta sonu teyzene gönderirim ama ödevlerini Cuma gününden bitirmiş olacaksın.

Sen yeter ki sınava en iyi şekilde çalış, ben diğer işleri hallederim.

- Bütün bir gün bir şeyler bulabilmek adına okumalar yaptım.
- Hobilerin, çalışılmayan zamanların değerlendirilmesi için geçirdiğimiz uğraşların neler olduğunu bilmemiz gerekir.
- Uzun süreli uyku yoksunluğu insanlarda ve hayvanlarda ciddi sağlık sorunlarına yol açar.
- Gezi yazılarının başarısı anlatılanların ilgi çekiciliğine, okurda oraları görme isteği uyandırmasına bağlıdır.
- Hareketli yüklere karşı oldukça dirençli bir malzeme geliştirmeleri işlerini kolaylaştırmıştı.
- İnsan nüfusunun hızlı artışı doğrudan veya dolaylı yollarla doğal yaşam alanlarını tehdit ediyor.
- Hızlı artan dünya nüfusunu besleyebilmek için giderek daha fazla tarım alanı açılıyordu.

ANLATIM YÖNÜYLE CÜMLELER

DOĞRUDAN ANLATIM - DOLAYLI ANLATIM

Doğrudan anlatım, bir kimsenin sözünün veya düşüncesinin herhangi bir değişikliğe uğratılmadan “ağızdan çıktığı” gibi aktarılmasıdır.

Dolaylı anlatım ise bir kimsenin sözünün yapıcı değişikliğe uğratılarak aktarılmasıdır. Alıntılanan söz tırnak içerisinde gösterilmez, virgülle aktarılmaz.

Dolaylı anlatımda çoğunlukla “ söyledi, açıkladı, belirtti, anlattı” sözleriyle cümleler tamamlanır.

- Görüşmede “Tecrübeniz var mı?” diye soruldu.
- Görüşmede tecrübem olup olmadığı soruldu.

ANLATIM YÖNÜYLE CÜMLELER

KİNAYELİ SÖYLEYİŞ

Cümlede anlatılmak istenenin tam tersinin kastedildiği olay ve iğneleme anlamları içeren ifadelerin yer aldığı cümlelerdir.

- Yeğenine o bozuklukları bayram parası olarak vermekle ne cömert biri olduğunu gösterdin.
- Sözünün eri olduğunu gösterip yine randevuya yarım saat geç kalmıştı.